

El llenguatge

Els badocs

27/VII/1980

Els barcelonins tenen —tenim— fama de badocs. Deu ésser, segurament, una fama ben justificada, encara que no creiem que aquesta qualitat —en el sentit ampli del terme— sigui exclusivament nostra, sinó més aviat pròpia dels habitants de totes les grans poblacions, on, entre tanta gent, sempre n'hi ha de disposada a badar. El fet, però, és que qualsevol petit incident que tingui lloc als carrers de la nostra ciutat —una petita baralla, un minúscul accident de circulació, el discurs de qualsevol arrencaqueixals— origina tot seguit la formació d'una nodrida rotllana de curiosos, que hem anomenat sempre badocs. I si el petit fet divers motiva la intervenció dels bombers, que arriben precedits de l'udol de les seves sirenes, els badocs formen aviat legió. I, així com tenim una gran tradició de badoqueria, tenim també, com a reflex o conseqüència lògica, una sòlida tradició en l'ús d'aquests mots, del verb badar i dels seus derivats badoc i badoqueria.

Segons Coromines, el verb badar prové del llatí vulgar «batare», d'origen onomatopèic, i és comú a l'italià, a l'occità i al francès («bayer»). En canvi, és desconegut en el castellà, el qual, per a designar la persona que bada ha recorregut a un derivat del verb «mirar», el substantiu «mirón». I hauria calgut esperar que disposant, com disposem, en català, d'un nom tan genuí com badoc, tan arrelat i, com hem dit, tan avaiat per una sòlida tradició, no haguéssim hagut, també en aquest cas, d'anar a manlleu del castellà. Però no ha estat pas així: la supeditació al castellà a què se sotmeten alguns catalans és tan forta que n'hi ha que d'un badoc en diuen un «miron», i fins i tot alguns no vacillen a recórrer-hi en la llengua escrita, com en un article recent en referir-se als qui es congreguen al voltant dels guitarristes o saltimbanquis que actuen a la plaça o al carrer. És veritat que «miron» hi figura escrit entre cometes però, com hem dit més d'un cop, això no pot justificar l'ús d'un mot espuri tan innecessari com aquest.

D'un badoc també en diem un encantat, amb una especialització molt normal del sentit d'aquest mot, encara que es mes aviat usat com a adjectiu. I quan qui ha d'anar per feina s'atura a badar diem que es torba —o li recomanem, prevenint-ho, que no es torbi—, també amb una peculiar especialització del sentit del verb torbar-se, que escau igualment de recordar per tal d'arrodonir aquest petit camó de significació.

Albert Jane